

Przystanek matura

Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu maturalnego z języka polskiego

Wypowiedź ustna: Jakie jest życie człowieka? Omów zagadnienie na podstawie wiersza "Krótkość żywota" Daniela Naborowskiego i wybranych tekstów literackich

Daniel Naborowski

"Krótkość żywota"

Godzina za godziną niepojęcie chodzi:
Był przodek, byłeś ty sam, potomek się rodzi.
Krótka rozprawa: jutro - coś dziś jest, nie będziesz,
A żeś był, nieboszczyka imienia nabędziesz;
Dźwięk, cień, dym, wiatr, błysk, głos, punkt - żywot ludzki słynie.
Słońce więcej nie wschodzi to, które raz minie,
Kołem niehamowanym lotny czas uchodzi,
Z którego spadł niejeden, co na starość godzi.
Wtenczas, kiedy ty myślisz, jużes był, nieboże;
Między śmiercią, rodzeniem byt nasz, ledwie może
Nazwan być czwartą częścią mgnienia; wielom była
Kolebka grobem, wielom matka ich mogiła.

PYTANIE 1

Postaw tezę interpretacyjną.

ODPOWIEDŹ: Życie człowieka jest kruche i szybko przemija.

.....

PYTANIE 2

Określ osobę mówiącą w wierszu.

ODPOWIEDŹ: Podmiot liryczny wypowiada się w 3 osobie lp. Ukrywa się za opisaną sytuacją liryczną. Jest to liryka pośrednia.

.....

PYTANIE 3

Określ adresata wiersza.

ODPOWIEDŹ: Adresatem wypowiedzi jest człowiek.

.....

PYTANIE 4

Opisz sytuację liryczną.

ODPOWIEDŹ: Na początku wiersza podmiot liryczny odwołuje się do upływającego czasu, który ma związek z zegarem, o czym świadczą słowa "Godzina za godziną niepojęcie

chodzi". Zegar można określić jako nadzorcę, gdyż w pewien sposób wyznacza człowiekowi bieg życia. Życie człowieka jest bardzo krótkie i ulotne, czego dowodem są przywołane słowa " Dźwięk, cień, dym, wiatr, błysk, głos, punkt - żywot ludzki słynie". Człowiek ze śmiercią styka się już w momencie swoich narodzin - "kolebka grobem".

PYTANIE 5

Jaka jest kompozycja utworu?

ODPOWIEDŹ: Wiersz jest fraszką. Ma budowę stychiczną. Cechuje się rytmicznością. Pod względem zastosowania środków stylistycznych jest dosyć oszczędny.

PYTANIE 6

Co jest tematem utworu?

ODPOWIEDŹ: Tematem utworu są rozważania na temat trwania życia człowieka.

Pytanie 7

Wskaż nawiązania literackie.

ODPOWIEDŹ:

A. Motyw nietrwałości rzeczy doczesnych i życia jako etapu przejściowego można odnaleźć we fraszce "O żywocie ludzkim" Jana Kochanowskiego. W tym wierszu poeta wyraża myśl, że działania człowieka są błahostką, to wszystko zaś, co go otacza - "zacność, uroda, moc, pieniądze, sława" - podlega przemijaniu.

B. Temat przemijania i kruchości ludzkiego życia podjął w swojej twórczości przedstawiciel nurtu metafizyczno-mistycznego Mikołaj Sęp-Szarzyński. Przykładem takiego utworu może być Sonet I "O krótkości i niepewności na świecie żywota człowieczego". Człowiek w życiu doświadcza rozmaitych emocji, doznań i sytuacji. Podlega przy tym upływowi czasu. Ma też świadomość śmierci, która nadejdzie niespodziewanie.

PYTANIE 8

Jaki jest wniosek.

ODPOWIEDŹ: Człowiekowi w życiu towarzyszy poczucie przemijania i względność wszelkich wartości ziemskich.